

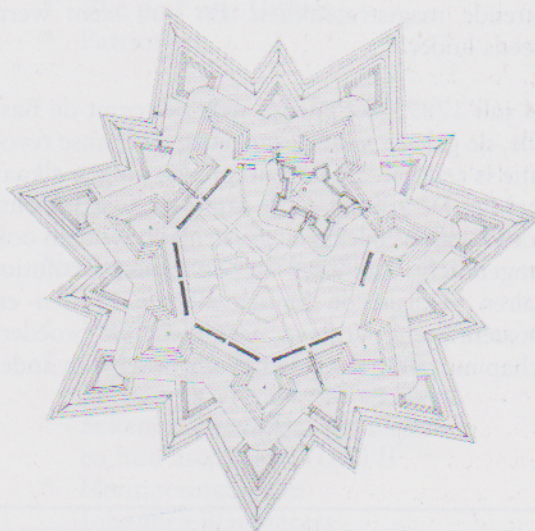
HET KASTEEL, DE BURGEMEESTERS, DE REVOLUTIE

Aflevering 45 van de historische reeks over Coevorden.

Huib D. Minderhoud

Het was slecht gesteld met de vesting Coevorden aan het eind van de achttiende eeuw. De machtige wallen lagen er vervallen bij en aan onderhoud werd niets meer gedaan. Ook de garnizoensgebouwen – de kazerneblokken, het arsenaal, de gevangenis – zagen er haveloos uit. Maar 't ergste was toch het kasteel er aan toe. De gracht (behalve het gedeelte dat als haven gebruikt werd) slibde meer en meer dicht en stukken van de wal met de vijf bastions stortten af en toe in. Vandaar dat men tenslotte maar besloot het kasteel te ontmantelen. De wal werd geslecht en de vrijkomende grond werd gebruikt voor het dempen van het westelijke gedeelte van de kasteelgracht en voor het ophogen van het gebied rondom. Zo bleven van het eens zo sterke kasteel alleen het hoofdgebouw, het gouverneurshuis en enkele lage gebouwen over.

In het gouverneurshuis woonde de gouverneur van de vesting. Een gewichtig heer, meestal met een klinkende naam, bevelhebber over het garnizoen, de vestingwerken en de omringende schansen. Vaak tot wanhoop van de vier burgemeesters zeer zelfstandig optredend. Want waar begonnen in een klein stadje als Coevorden de bevoegdheden van de burgemeesters en waar eindigden die van de gouverneur of omgekeerd? Moesten de vierhonderd garnizoenssoldaten, levend tussen twaalfhonderd burgers, ook altijd als militair behandeld worden? Of vielen ze ook onder bepaalde burgerlijke regels? Conflicten ontstonden, werden weer bijgelegd en ontstonden toch telkens weer opnieuw. Daar kwam nog bij, dat ook de schulte zijn bevoegdheden had. En vooral bij de handhaving van orde en rust door zijn stadsdiender kwam de schulte nogal eens in aanvaring met zowel burgemeesters als gouverneur. Kon er worden opgetreden tegen de stedelijke overheidsdienaren, die zich misdroegen en hoe zat het in dit opzicht met de garnizoensmilitairen? Dronkenschap, brutaliteit, machtsmisbruik t.o.v. burgers en burgeressen kwamen nogal eens voor en moesten toch bestraft worden! Ook indien nodig de officieren? En wat de burgers betreft, de stadsdiender moest ook nog bijgestaan worden door de vier rotmeesters (nachtwakers), die elk weer onder een eigenzinnige burgemeester stonden. Gelukkig



De Vesting omstreeks 1790.

konden bij een schulte als Roelof Haasken, een meegaand man, veel plooiën tijdig gladgestreken worden. Maar bij de heetgebakerde Georg Wolter Rudolf Kymmel lag dat anders; die vond zichzelf bovendien ook nog veel belangrijker dan de burgemeesters. Alleen voor het militair vertoon van de gouverneur had hij enig ontzag. Nee, de magistraat (het stadsbestuur) had het niet gemakkelijk aan het eind van de achttiende

eeuw. En daar kwam dan ook nog het gezeur van de burgers over medezeggenschap bij. Die burgers bestaande uit de nakomelingen van de oude Coevorder geslachten, die vroeger wél invloed gehad hadden en de welvarende nieuwkomers. Eigenlijk eisten

zij niets meer of minder dan de afzetting van de zittende magistratenkliek. En hun stem werd steeds luider!

14 juli 1789. Het Parijse volk bestormt de Bastille, de gehate staatsgevangenis; de Franse revolutie is een feit. De gebeurtenissen volgen elkaar snel op. De koning en de koningin worden onthoofd, talloze edelen en geestelijken worden ook omgebracht. Het leger van de Franse revolutionairen verslaat de binnenvallende Pruisen en Oostenrijkers. Vrijheid, gelijkheid en broederschap moeten nu ook het deel worden van ande-



Frederik August Alexander
van Wartensleben,
gouverneur in 1792 en 1793.



Maquette van Herman Brand: Begin negentiende eeuw –
het kasteel, het gouverneurshuis en bijgebouwen.

re onderdrukte volkeren zoals de Nederlanders. Franse troepen veroveren de Zuidelijke Nederlanden op de Oostenrijkers. Na een mislukte aanval in Noord-Brabant rukken ze in januari 1795 ook de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden binnen.

De Nederlandse verdediging stort als een kaartenhuis ineen. Stadhouder Willem V vlucht op een Scheveningse vissersboot naar Engeland. Zijn bondgenoten, Engels – Hannoveraanse troepen, trekken door oostelijk Nederland terug. Een hierbij behorend onderdeel van twaalfhonderd man bezet Coevorden. Zal er dan toch weer om de vesting gevochten worden?

Advertenties achterkant omslag komen
uit de Coevorder Courant van 1966.

ER IS EEN TIJD VAN KOMEN EN EEN TIJD VAN GAAN

Bij de oprichting van de Historische Vereniging 'Stadt en Heerlickheijdt Covorden', in september 1997, heb ik mij direct aangemeld als vrijwilliger voor het opzetten van ons eigen historisch tijdschrift. Met veel plezier ben ik als hoofdredacteur begonnen en met veel plezier heb ik mijn bijdrage geleverd om iedere keer weer een goed en gevarieerd tijdschrift te maken. Na twaalf jaar en 49 nummers is het voor mij tijd om afscheid te nemen als hoofdredacteur. Met mijn opvolger, Herman Schut, kunt u kennismaken op pagina 18. Ik hoop dat u hebt genoten van De Ganseveer en dat u dat ook in de toekomst zult doen. Ik dank alle schrijvers voor hun bijdragen en alle lezers voor de vaak leuke reacties.

Dirkje Mulder-Boers.